

Psychoterapie dětí

Rodinná psychoterapie - úvod

PhDr. Pavel Humpolíček, Ph.D.

Psychologický ústav FF MU v Brně

Obsah

- Povaha rodinné terapie
- Indikace RT
- Průběh a vedení RT
- Metody RT
- Příspěvky do RT

Povaha rodinné terapie

- rozvoj od poč. 60. let
- **„pacientem“ je celá rodinná skupina**
- chorobné příznaky jedn. členů rodiny vznikají, udržují se či mizí v rámci sociálních vztahů a interakcí v rodině
- definice RT (Langmeier a kol., 2000):
„RT představuje pokus navodit psychologickými metodami prospěšné změny v narušené rodinné soustavě.“

Povaha rodinné terapie

- rodina – nejzákladnější a nejvýznamnější socializační prostředí pro dítě
 - jednotka pro intervenci činí celou rodinu
1. RT – užitečná v širším měřítku
 2. RT – jeden z více psychoterapeutických přístupů
 3. RT není vnitřně jednotný směr (má různé přístupy a postupy).
 4. RT – jiný primární cíl než u skupinové terapie – změna celé rodinné soustavy, změna v osobnosti jedinců je až následek

Druhy RT

- a. společná rodinná terapie
- b. souběžná rodinná terapie
- c. součinná rodinná terapie

Indikace RT

- když zjevná porucha u člena rodiny je podmíněna celkovou skladbou a způsobem života rodiny
- když rodina neplní svou funkci
- když je porucha „vestavěna“ v rodině jako náhradní fungování
- zakotvení poruchy v celkovém vzorci rodinného soužití

Podmínky pro indikaci

1. Zralost problému pro terapeutické řešení.
2. Motivovanost členů rodiny k úsilí o změnu ve svém životě.
3. Způsobilst členů rodiny k práci zvolenou metodou.
4. Časové a prostorové nároky realizace terapie.
5. Způsobilst terapeuta pracovat s daným problémem, rodinou či metodou.

Kontraindikace

- vzájemná nedosažitelnost
- nezpůsobilost rodiny
- typ poruchy
- větší nebezpečnost
- nevýznamnost

Průběh a vedení RT

- krátkodobě orientována
- aktivnější zasahování terapeuta

Průběh:

1. Zahájení RT
2. Řešení rodinných konfliktů
3. Změny v životě rodiny
4. Ukončení terapie

1. Zahájení RT

- iniciativa k rodině od odborníka
- navození příznivé motivace, častý odpor účastníků
- získat spolupráci členů rodiny
- volba cílů
- přebrání dílu odpovědnosti rodinou

2. Řešení rodinných konfliktů

- úkoly:
 - a. vyjevit a objasnit skrytý konflikt
 - b. uznání a přijetí konfliktu rodinou, přispění k řešení tam, kde vzniká
 - c. podpora a vedení rodiny
 - d. vhodné způsoby učení
 - e. samostatné vyhledávání a užívání postupů rodinou

3. Změny v životě rodiny

- změna umožní účinněji zvládat konfliktky a předcházet jim
- žádoucí změny:
 - a. změna v rozdělení **pozic, rolí a moci**
 - b. změna v uplatňování **pravidel a hodnot**
 - c. změna v užívání nepřiměřených **způsobů vzájemného styku**

4. Ukončení terapie

- závislost rodiny na terapeutovi, na jeho vedení
→ opětné zrušení tohoto vztahu závislosti
- čas ukončení volen dle výsledků
- včasné upozornění rodiny
- neúspěšně probíhající terapie

Metody RT

- Psychodynamický přístup
- Experienciální přístup
- Behaviorální přístup
- Přístup rozšířené rodiny
- Komunikační přístup
 - a. Strukturní
 - b. Strategický

- kybernetické myšlení
- „konstruování“ žité reality
- systemický přístup
- přístup existenciální

Příspěvky do RT

- **Teorie systémů** – Ludwig von Bertalanffy
- **Hierarchie přírodních systémů** – George Engel
- **Model rodiny** – Evelin Duvall
- **Psychodynamický přístup**
 - Sigmund Freud
 - Lyman Wynne (pseudovzájemnost – pseudomutuality; pseudohostilita; otázka hranic – gumové ploty; manželský rozkol, m. asymetri)
 - Charles Lidz (rodiny schizofreniků – specifické vzorce)

Literatura

- Langmeier, Josef (2000). Dětská psychoterapie. Praha: Portál. s. 169-244